

Burgemeester Raadsinformatiebrief

Onderwerp	Verlengen verbod gevaarlijke voorwerpen 2:19b APV
Portefeuillehouder	J. Hamming
Portefeuille	Openbare Orde en Veiligheid

Aan de leden van de gemeenteraad Zaanstad,

Inleiding

In september 2020 is in de gemeente Zaanstad met het verbod op gevaarlijke voorwerpen, een duidelijke norm gesteld en is bestuursrechtelijk optreden hiertegen mogelijk gemaakt. Dit verbod is in 2021 verlengd met twee jaar. De aanwijzingsbesluiten verbod gevaarlijke voorwerpen verlopen op 10 november 2023 aanstaande. Om dit verbod gevaarlijke voorwerpen te kunnen blijven gebruiken dient de burgemeester na afloop van deze periode te beoordelen of verlenging van de aanwijzingsbesluiten noodzakelijk is.

De burgemeester heeft besloten om de aanwijzingsbesluiten voor de onderstaande 3 gebieden per 10 november 2023 te verlengen voor de periode van 2 jaar. Het gaat om gebied 1: Assendelft, Westzaan en Krommenie, gebied 2: West-Knollendam, Wormerveer en Zaandijk en gebied 3: Zaandam en Koog aan de Zaan.

Door de drie aanwijzingsbesluiten te verlengen wordt het algeheel verbod op gevaarlijke voorwerpen behouden. Dit houdt in dat er in de gehele gemeente Zaanstad handhavend tegen gevaarlijke voorwerpen, die niet onder de Wet Wapens en Munitie (hierna; WWM) vallen, opgetreden kan worden. Als blijkt dat in een van de drie gebieden het verbod op gevaarlijke voorwerpen niet meer noodzakelijk is, dan kan het betreffende aanwijzingsbesluit tussentijds worden ingetrokken. Mocht dit gebeuren dan is er geen sprake meer van een algeheel verbod binnen de gemeente. Dit verbod op grond van de APV Zaanstad betekent niet dat iedere burger zomaar door de politie gefouilleerd mag worden op straat. Dit is namelijk alleen mogelijk als de situatie hier aanleiding voor geeft, of bij een preventief fouilleeractie in de daarvoor door de burgemeester aangewezen gebieden.

Toelichting

Met het verbod op gevaarlijke voorwerpen proberen we te bewerkstelligen dat minder mensen op straat gevaarlijke voorwerpen bij zich dragen. Van dit verbod en de daaraan gekoppelde last onder dwangsom van € 2.500,- gaat een preventieve werking uit. Daarnaast kunnen, met het in beslag nemen van gevaarlijke voorwerpen incidenten waarbij ernstig letsel kan worden toegebracht, worden voorkomen. Dit bevordert de veiligheid en het veiligheidsgevoel van de inwoners van Zaanstad.

Tegelijkertijd is duidelijk dat messen- en wapenproblematiek in heel Nederland en dus ook in Zaanstad momenteel nog steeds een groot probleem vormt. Vanaf de eerste verlenging van de aanwijzingsbesluiten in november 2021 tot en met het heden, heeft de politie 316 geweldsincidenten geregistreerd waarbij (niet strafbare) wapens in het spel waren.

Geen gespecificeerde data

Door de manier van registreren van dergelijke geweldsincidenten is het helaas niet mogelijk om het aantal incidenten te specificeren naar geweldsincidenten met strafbare wapens en geweldsincidenten met niet strafbare wapens. Hierdoor loopt het aantal geweldsincidenten waarbij bestuursrechtelijk is opgetreden, door middel van een last onder dwangsom, niet gelijk op met het totaal aantal geweldsincidenten dat heeft plaatsgevonden. Onder het kopje 'last onder dwangsom' wordt toegelicht in welke gevallen de last onder dwangsom wel is toegepast.

Last onder dwangsom

In de periode november 2021 tot en met oktober 2023 zijn er in totaal bij zeventien personen gevaarlijke voorwerpen aangetroffen, van deze zeventien personen zijn er vier minderjarig. Van

de zeventien personen die gevaarlijke voorwerpen bij zich hadden, zijn deze gevaarlijke voorwerpen in drie gevallen aangetroffen tijdens een controle in het kader van preventief fouilleren. Aan al deze zeventien personen is een last onder dwangsom opgelegd wegens overtreding van het verbod op gevaarlijke voorwerpen dat is vastgelegd in artikel 2:19b APV. Verder is er ook nog twee keer overgegaan tot invordering van de dwangsom die is opgelegd aan één van de zeventien overtreders van het verbod.

Ter illustratie van de diversiteit van de wapenproblematiek in Zaanstad volgen hieronder een aantal voorbeelden van overtredingen van het verbod op gevaarlijke voorwerpen, waarvoor een last onder dwangsom is opgelegd:

- Op basis van de bevoegdheid om preventief te fouilleren is er in een voertuig onder de stoel aan de bijrijderskant een vleesmes aangetroffen en in de achterbak een knuppel.
- Om 03:17 uur fietste een persoon in het horecaconcentratiegebied in kennelijke staat van openbare dronkenschap, deze persoon is hiervoor aangehouden en gefouilleerd. Tijdens de fouillering werd er een vouwmes van 18 cm in de schoudertas van deze persoon aangetroffen.
- Op een zogenaamde 'hotspotlocatie' (boa's surveilleren hier dagelijks omdat er regelmatig overlastmeldingen binnenkomen) is een groep minderjarigen aangetroffen waarvan drie minderjarigen gevaarlijke voorwerpen bij zich hadden. Deze gevaarlijke voorwerpen betroffen metalen voorwerpen gelijkend aan steekwapens, een stanleymes, een multitool en een mes gelijkend aan een stiletto.
- Persoon aangehouden als verdachte van winkeldiefstal. Tijdens de fouillering ten behoeve van vervoer naar het politiebureau werd in de broekzakken van de verdachte een Zwitserszakmes en een kniptang aangetroffen.
- Bestuurder van een scooter aangehouden wegens het met hoge snelheid rijden zonder achterlicht. Deze persoon bleek een uitklapbaar mes bij zich te hebben en kon hier geen redelijke verklaring voor geven.
- Persoon staande gehouden naar aanleiding van een verkeersconflict, waarbij een mes zou zijn gezien. Tijdens de staandehouding van deze persoon is de uitlevering van de messen gevorderd, de messen droeg de persoon bij zich in zijn mouw en zijn broekspijp, beide messen betroffen keukenmessen.

Uit de bovenstaande voorbeelden blijkt dat de omstandigheden die hebben geleid tot het opleggen van een last onder dwangsom zeer uiteenlopend zijn, in alle gevallen was er in ieder geval sprake van grote kans op herhaling van de overtreding. Voor wie het bij zich hebben van gevaarlijke voorwerpen de norm is kan immers niet met zekerheid gesteld worden dat zij in het vervolg geen gevaarlijke voorwerpen meer zullen dragen als er geen last onder dwangsom wordt opgelegd.

Uit de bestuurlijke rapportages die door de politie zijn aangeleverd inzake de overtredingen van artikel 2:19b APV blijkt dat er verschillende redenen zijn waarom overtreders gevaarlijke voorwerpen bij zich hebben. Gevaarlijke voorwerpen worden bijvoorbeeld gedragen om het veiligheidsgevoel te vergroten. Dit kan worden gedaan naar aanleiding van een vervelende/gewelddadige situatie die zich in het verleden heeft voorgedaan of berichtgeving in het nieuws of sociale media over gewelddadige incidenten met bijvoorbeeld messen. Daarnaast worden gevaarlijke voorwerpen ook gedragen om ze te kunnen gebruiken ter zelfverdediging in eventuele conflictsituaties.

Redenen voor het niet opleggen van een last onder dwangsom

Niet bij alle wapenincidenten in de openbare ruimte is het verbod gevaarlijke voorwerpen toegepast, dit kan verschillende redenen hebben:

- de politie heeft een palet aan bestuursrechtelijke en strafrechtelijke (handhavings) instrumenten ter beschikking waardoor het kan zijn dat een andere aanpak zich beter leent voor de aangetroffen situatie;
- het verbod kan juridisch gezien niet altijd ingezet worden in verband met de doorkruising van de WWM. Om die reden zijn wapens die onder de WWM vallen

uitgezonderd van het verbod gevaarlijke voorwerpen, als een wapen onder de WWM valt dan is alleen de strafrechtelijke aanpak een optie;

- als er geen verdachte is aangehouden en er dus ook geen wapens in beslag kunnen worden genomen;
- de restcategorie IV van de WWM wordt gebruikt. Dit artikel geeft de politie de bevoegdheid om wapens/gevaarlijke voorwerpen in beslag te nemen waarvan “gelet op hun aard of de omstandigheden waaronder zij worden aangetroffen, redelijkerwijs kan worden aangenomen dat zij zijn bestemd om letsel aan personen toe te brengen of te dreigen en die niet onder een van de andere categorieën vallen.” Een gevaarlijk voorwerp kan onder de hiervoor genoemde omstandigheden dus onder de WWM vallen, als dit het geval is dan is de strafrechtelijke aanpak van toepassing;
- niet van elk in beslag genomen gevaarlijk voorwerp wordt een bestuurlijke rapportage opgemaakt door de politie;
- in de praktijk blijkt dat de samenwerking tussen gemeente en politie om LOD's op te leggen gestroomlijnder kan. Het proces van de geïntensiveerde bestuurlijke maatregelen heeft het afgelopen jaar een vlucht genomen. Daar zijn ontwikkelpunten in te herkennen zoals een procesverbetering maar ook het delen van informatie onderdeel laten worden van het handelingsrepertoire van politieambtenaren. Met als resultaat dat verdachten soms geen last onder dwangsom opgelegd krijgen, terwijl dit wel passend zou zijn.

Wapens de gemeente uit

Dit college wil elke mogelijkheid aangrijpen om de straten van Zaanstad veiliger te maken en het aantal incidenten met wapens te verminderen. We streven naar een veilige en ‘wapenvrije’ samenleving, wapens moeten de gemeente uit. Dat doen we onder andere met inzet op preventie in samenwerking met onze partners als onderwijs en politie. Ook het preventief fouilleren en de wapeninleveractie is een voorbeeld van het tegengaan van wapenbezit in de openbare ruimte.

Het verbod gevaarlijke voorwerpen en de bijbehorende aanwijzingsbesluiten ondersteunen de aanpak ook. Ons verbod heeft in de afgelopen jaren (positieve) pers gehaald en er lijken landelijke ontwikkelingen op gang te zijn gekomen om het Zaanse voorbeeld te volgen. We denken dat ons verbod bijdraagt aan een betere/juridische aanpak tegen geweld, ook op landelijk niveau.

Financiële en juridische consequenties

1. Er is juridische capaciteit nodig voor de juridische handhaving van het totaal verbod op gevaarlijke voorwerpen. In de begroting voor 2021 zijn hier middelen voor vrijgemaakt.
2. Vanuit juridisch oogpunt zijn er enkele risico's verbonden aan een algeheel verbod op gevaarlijke voorwerpen. De Algemene wet bestuursrecht (Awb) stelt de volgende eisen voor een verbod:
 - het moet proportioneel zijn;
 - goed gemotiveerd worden wat voor problematiek er gaande is;
 - goed gemotiveerd worden waarom minder ingrijpende middelen niet geholpen hebben;
 - het moet geen dreigende schending van het privé leven opleveren;
 - de duur van de aanwijzing mag niet langer en de omvang van het gebied niet groter zijn dan noodzakelijk voor de handhaving van de openbare orde.

De Hoge Raad heeft een uitspraak gedaan over een lokaal verbod gevaarlijke voorwerpen in gemeente Amsterdam. De conclusie van deze uitspraak is dat het voorlopig wordt toegestaan om eigen decentrale wetgeving te maken inzake het tegengaan van gevaarlijke voorwerpen, zolang de WWM niet doorkruist wordt. Indien de rechtspraak over dit onderwerp verandert dan kan de bepaling uit de APV onverbindend worden verklaard.

Begin dit jaar heeft de rechtbank Rotterdam het verbod gevaarlijke voorwerpen uit de Rotterdamse APV onverbindend verklaard. Dit heeft geen gevolgen voor het verbod dat is opgenomen in onze APV, er zijn namelijk een paar belangrijke verschillen tussen ons verbod en dat van Rotterdam. Zo was in de Rotterdamse APV-bepaling het element 'openlijk' opgenomen, dit is volgens de rechtbank een element dat al strafbaar is gesteld in de WWM. Hier is sprake van duplicatie; iets wat al strafbaar gesteld is in hogere regelgeving (WWM) kan niet ook nog strafbaar worden gesteld in lagere regelgeving (APV). Aangezien ons verbod gevaarlijke voorwerpen het bestanddeel 'openlijk' niet bevat is er geen overlap met de WWM en is de bepaling in de APV gewoon verbindend. Verder leggen wij in Zaanstad nooit een last onder dwangsom op als de politie aangeeft dat een wapen onder de WWM valt. In de zaak die de rechtbank Rotterdam behandelde was dit wel het geval. Een laatste verschil is dat het verbod gevaarlijke voorwerpen van de gemeente Rotterdam geldt voor de gehele gemeente. Het Zaanse verbod geldt in drie gebieden die zijn aangewezen middels aanwijzingsbesluiten. Dit is gedaan om aan de eisen die de Algemene wet bestuursrecht stelt aan een verbod te kunnen voldoen.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Openbaar

Betreft

Kennisgeving van de verlenging van de aanwijzingsbesluiten van de onderstaande drie gebieden:

Gebied 1 – Assendelft, Westzaan en Krommenie;

Gebied 2 – West-Knollendam, Wormerveer en Zaandijk;

Gebied 3 – Zaandam en Koog aan de Zaan.

Bijgaande stukken

- Aanwijzingsbesluit gevaarlijke voorwerpen 2:19b APV – gebied 1, 7980894
- Aanwijzingsbesluit gevaarlijke voorwerpen 2:19b APV – gebied 2, 7980894
- Aanwijzingsbesluit gevaarlijke voorwerpen 2:19b APV – gebied 3, 7980894

Hoogachtend,

de burgemeester van Zaanstad,

Drs. J. Hamming, burgemeester